

Элективті пәндер каталогы

1. **Кафедра:** Шұғыл медицина және мейіргер ісі
2. **Білім беру деңгейі:** бакалавриат
3. **БББ:** «Педиатрия»
4. **Курс:** 5
5. **Элективті пәннің атауы:** Жедел медициналық көмек-2
6. **Кредит саны:** 5
7. **Мақсаты:** Студенттің интеграцияланған клиникалық ойлауға деген қызығушылығын ынталандыру, дәлелді медицинаның заманауи принциптеріне сәйкес неғұрлым кең таралған шұғыл жағдайларда тұрақты білім және дағдыларды қалыптастыру және бекіту.
8. **Міндеттері:**
 - Ересектер мен балалардың жиі кездесетін ауруларын диагностикалау, емдеу және динамикалық бақылау үшін биомедициналық ғылымдарды білу мен түсінуді көрсету;
 - ересектер мен балалар жасындағы пациенттерге квалификацияның базалық санатындағы шұғыл және білікті көмекті көрсету;
 - Этика және деонтология принциптерін сақтай отырып, балалар мен ересек жастағы психологияның ерекшеліктерін, көп мәдениетті ескере отырып, медициналық практикада тиімді коммуникация жүргізу;
 - медицина саласындағы ақпарат пен ақпараттық технологияларды тиімді пайдалану.

•9. Пән мазмұны: Жедел медициналық көмек көрсетудің міндеттері, көлемі және негізгі қағидаттары. Жедел медициналық көмек көрсетудің нормативтік-құқықтық актілері. Науқасты клиникалық тексеру әдістері және ауруханаға дейінгі кезеңдегі шұғыл жағдайларды диагностикалау. Инфекциялық, неврологиялық, психиатриялық, хирургиялық, урологиялық, акушерлік-гинекологиялық және педиатриялық патологиялар тәжірибесіндегі шұғыл жағдайлар.

Пәнді таңдауды негіздеу: Мейіргер ісі денсаулық сақтау жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады, ол халықтың қолжетімді медициналық көмекке деген қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін елеулі адами ресурстар мен нақты әлеуетке ие. Зерттеудің тақырыбы бухгалтерлік және есеп беру құжаттамасын жүргізу, түрлі деңгейдегі мейіргерлік қызметтерді ұйымдастыру, медициналық және статистикалық деректерді жинауды және өндеуді ұйымдастыру, мейіргер кадрларын даярлау және біліктілігін арттыру үшін әдістемелік және оқу материалдарын әзірлеу болып табылады. Пәндерді оқу барысында теориялық негіз қалыптастырылады.

Оқыту нәтижелері (құзыреттіліктер):

Білімі (когнитивтік сала)	Біліктілігі мен дағдылар (психомоторлық сала)	Жеке тұлғалық және кәсіби құзыреттіліктері (қатынастар)
-Науқастың денсаулығын нығайту, оңалту және аурудың алдын-алу туралы өз іс-әрекетін қортындылау;	-Науқасқа бағытталған оқыту құралдары мен әдістерін қолдануға қабілетті;	-Науқастың денсаулығын нығайту, оңалту және аурудың алдын-алу туралы өз іс-әрекетін қортындылау;
-Симуляция жағдайында науқасқа бағытталған кеңес берудің негізгі дағдыларын көрсете біледі	-Мәселелер мен факторлардың рациональді шешімдерінің негізгі кезендеріне, науқастарға бағытталған оқытуға ықпал ететін факторларды анықтайды;	-Науқастармен, туыстарымен, әріптестерімен қарым- қатынас жасау кезінде өз білімі мен дағдыларын көрсете біледі;

-Денсаулықты нығайту және аурулардың алдын-алу кезінде дәлелденген мәліметтерді қолдана отырып науқасқа бағытталған жоспар құра біледі	-Науқастарға бағытталған оқытуда тұрақсыздандырылған мәселелерді жоюға қабілетті.	-Жұмыс бойынша ақпарат беруде өз білімі мен дағдыларын көрсете біледі.

10. Пререквизиттер: Мамандандырылған мейіргерлік көмек

11. Постреквизиттер: Медициналық көмек көрсету сапасын басқару.

Әдебиет:

Негізгі:

1. Қалқабаева, С. А. Бірінші медициналық көмек: оқу құралы / С. А. Қалқабаева; Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік медицина академиясы. - Шымкент: ОҚМА, 2008. - 221 бет. с. 897 897
2. Первая медицинская помощь: учеб. пособие для студ. сред. проф. учеб. заведений / П. В. Глыбочко [и др]. - М: Издательский центр «Академия», 2007. - 240 с.
3. Первая медицинская помощь: справ. пособие / Е. Е. Трибис. - М.: ВЛАДОС - ПРЕСС, 2005. - 214 с. – Трибис, Е. Е.
4. Ужегов, Г. Н. Первая медицинская помощь: монография / Г. Н. Ужегов. - Смоленск: Русич, 2001. - 416 с.

Қосымша:

1. Аканов А.А. Здоровье населения и здравоохранение Республики Казахстан.-2изд. Эверо,оқулық 2014
2. Қаныбеков, А. Медбикенің іс-әрекеттері : оқулық бағдарлама / А. Қаныбеков. - ; ҚР ДСМ РЦИТМОН басп. ұсынған. – Алматы : Эверо, 2014. – 476 бет. с.
3. Сыздыкова, К. Ш. Менеджмент в здравоохранении [Текст]: учебное пособие / К. Ш. Сыздыкова, А. Р. Рыскулова, Ж. С. Тулебаев. - Алматы : ИП Изд-во «Ақнұр», 2015. - 236 с

1. Кафедра: Шұғыл медицина және мейіргер ісі

2. Білім беру деңгейі: бакалавриат

3. БББ:«Педиатрия»

4. Курс: 5

5. Элективті пәннің атауы: Жедел медициналық көмек-1

6. Кредит саны: 5

7. Мақсаты: студенттердің интеграцияланған клиникалық ойлауға деген қызығушылықтарын ынталандыру, дәлелді медицинаның заманауи принциптеріне сәйкес ең көп таралған шұғыл жағдайларда тұрақты білім, білік және дағдыларды қалыптастыру және бекіту.

8. Міндеттері:

- Студенттерге ересектер мен балалардың жиі кездесетін ауруларын диагностикалау, емдеу және динамикалық бақылау үшін биомедициналық ғылымдарды білу мен түсінуді көрсетуге үйрету.
- Ересектер мен балалар жасындағы пациенттерге күрделіліктің базалық санатындағы шұғыл және жедел білікті көмек көрсету қабілетін бекіту.
- Медицина саласындағы ақпарат пен ақпараттық технологияларды тиімді пайдалануға үйрету.

9. Пән мазмұны:

Жедел медициналық көмек көрсетудің пәні, міндеттері, көлемі және негізгі принциптері. Жедел медициналық көмек көрсетудің нормативтік-құқықтық актілері. Науқасты клиникалық тексеру әдістері және ауруханаға дейінгі кезеңдегі шұғыл жағдайларды диагностикалау. Терминал күйлері. Негізгі жүрек-өкпе реанимациясы - (BLS). Кеңейтілген жүрек-өкпе реанимациясы - (ACLS). Кардиологиялық, пульмонологиялық, эндокринологиялық, науқастарға жедел медициналық көмек.

10. Пәнді таңдауды негіздеу: Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметі бойынша, төтенше жағдайлардың әрбір бесінші құрбаны жақын маңдағы адамдар жедел медициналық көмек көрсетпегендіктен немесе оны дұрыс көрсетпегендіктен өледі. Сондықтан кенеттен ауырып, зардап шеккендерге медициналық көмек көрсету сапасын арттыру медициналық көмек көрсетудің барлық кезеңдерінің мүмкіндіктерін жан-жақты пайдалану есебінен ғана мүмкін болады. Жедел медициналық көмектің тиімділігіне науқас немесе зардап шеккен адамның денесінде болатын өзгерістерді және патологиялық жағдайлардың клиникалық көріністерін, өмірге қауіп төндіретін шұғыл жағдайларды диагностикалаудың негізгі принциптерін және жедел медициналық көмек көрсету ережелерін терең түсіну негізінде ғана қол жеткізуге болады.

Оқыту нәтижелері (құзыреттіліктер):

Білім (танымдық сала)	Дағдылар мен дағдылар (психомоторлық сала)	Жеке және кәсіби құзыреттер (қатынастар)
Аурулардың клиникасын ажырата алады және жедел тыныс жетіспеушілігі, қан кету, жедел жүрек жеткіліксіздігі синдромы, жануарлар мен жәндіктердің шағуы, термиялық күйік, құрысулар кезінде жедел медициналық көмек көрсете алады.	Кәсіби қарым-қатынастың әрбір түрінде медициналық этика мен мораль нормаларын сақтайды.	Жеке, кәсіби және ұжымдық қатынастар құруға қабілетті.
Төтенше жағдайларда адамның әртүрлі органдары мен жүйелеріне физикалық, психикалық және әлеуметтік факторлардың әсер ету принциптерін біледі	Шұғыл медициналық көмекке мұқтаж пациент туралы қажетті медициналық ақпаратты алуға қабілетті	Жеке және кәсіби дамуға дайын.

11. Пререквизиттер: Ішкі аурулардың негіздері

12. Постреквизиттер: Жедел медициналық көмек-2

13. Әдебиет

Негізгі:

1. Государственная программа развития здравоохранения Республики Казахстан «Денсаулық» на 2021-2024 годы
2. Приказ МЗ РК от 30 ноября 2020 года № 225 «Об утверждении Правил оказания скорой медицинской помощи в Республике Казахстан».
3. Верткин А., Свешников К. Руководство по скорой медицинской помощи. Москва. - Издательство Э. - 2017. - 560 с.
4. Неотложная помощь в терапевтической клинике. Под ред. А.В. Гордиенко. – СпецЛит. – 2017. – 229 с.
5. Неотложная амбулаторно-поликлиническая кардиология: краткое руководство / В. В. Руксин. - 2-е изд. - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2016.- 255 с
6. Скорая медицинская помощь. Клинические рекомендации. Под ред. С.Ф. Багненко. - ГЭОТАР-Медиа. – 2018. – 896 с.

Қосымша:

1. Неотложная кардиология. Под ред. П.П. Огурцова, В.Е. Дворникова. - ГЭОТАР-Медиа. – 2016. – 272 с.
2. Мкртумян А.М., Нелаева А.А. Неотложная эндокринология. - ГЭОТАР-Медиа. – 2018. – 128 с.
3. Клинический протокол диагностики и лечения «Астматический статус». Одобрено Объединенной комиссией по качеству медицинских услуг МЗ РК от «23» июня 2016 года. Протокол №5.

4. Клинический протокол диагностики и лечения «Асфиксия». Одобрено Объединенной комиссией по качеству медицинских услуг МЗ РК от «23» июня 2016 года. Протокол №5.
5. Клинический протокол диагностики и лечения «Внезапная смерть». Одобрено Объединенной комиссией по качеству медицинских услуг МЗиСР РК от «23» июня 2016 года. Протокол №5.

1. Кафедра: Шұғыл медицина және мейіргер ісі

2. Білім беру деңгейі: бакалавриат

3. БББ: «Педиатрия»

4. Курс: 5

5. Элективті пәннің атауы: Жедел медициналық көмек-2

6. Кредит саны: 5

7. Мақсаты: студентте жедел медициналық көмек көрсету үшін кешенді білім, білік және дағдыларды қалыптастыру.

8. Міндеттері:

- Студенттерді жедел медициналық көмек көрсетудің стандартты операциялық процедураларымен, негізгі белгілері мен шұғыл синдромдарымен оқыту және таныстыру.
- Пациенттің жағдайын бастапқы бағалауды (ABCDE алгоритмі) жүргізуге, дұрыс көмек көрсету тактикасын таңдауға үйрету.
- Дәлелді медицина базасында жедел медициналық көмек көрсету бойынша ақпарат іздеуге үйрету

9. Пән мазмұны:

Жедел медициналық көмек көрсетудің пәні, міндеттері, көлемі және негізгі принциптері.

Жедел медициналық көмек көрсетудің нормативтік-құқықтық актілері. Науқасты клиникалық тексеру әдістері және ауруханаға дейінгі кезеңдегі шұғыл жағдайларды диагностикалау. Инфекциялық, неврологиялық, психиатриялық, хирургиялық, урологиялық, акушерлік-гинекологиялық және педиатриялық патологиялар тәжірибесіндегі шұғыл жағдайлар.

10. Пәнді таңдауды негіздеу: «Жедел медициналық көмек-2» пәні студенттерге жедел медициналық көмек көрсету кезінде, сондай-ақ құзыреттілік тәсілге негізделген практикалық міндеттерді шешу кезінде: әртүрлі төтенше жағдайларда зардап шеккен адамның ағымдағы жағдайын бағалау кезінде; оның өміріне қауіп төндіретін негізгі факторларды анықтау кезінде; ағзаға қандай да бір әсер етудің салдарын болжау кезінде қажетті білімді игеруге көмектеседі; жәбірленушінің өмір сүру ықтималдығын арттыруға немесе оның денсаулығына қауіп төндіретін асқынулардың пайда болу қаупін азайтуға бағытталған алғашқы іс-шараларды жүргізу кезінде.

Оқыту нәтижелері (құзыреттіліктер):

Білім (танымдық сала)	Дағдылар мен дағдылар (психомоторлық сала)	Жеке және кәсіби құзыреттер (қатынастар)
Хирургиялық, урологиялық, онкологиялық, инфекциялық, жүйке, психикалық, балалар, көз, акушерлік-гинекологиялық аурулар клиникасын ажырата алады, Төтенше жағдайлар мен апаттардың клиникалық тәжірибесінде жиі кездесетін шұғыл жағдайлардың негізгі белгілері мен синдромдарын ажыратады.	Кәсіби қарым-қатынастың әрбір түрінде медициналық этика мен мораль нормаларын сақтайды.	Жеке, кәсіби және ұжымдық қатынастар құруға қабілетті.
Төтенше жағдайларда адамның әртүрлі органдары мен	Шұғыл медициналық көмекке мұқтаж пациент	Деректерді іздеу мәселесін шеше алады.

жүйелеріне психикалық және факторлардың принциптерін біледі	физикалық, және элеуметтік әсер ету	туралы медициналық алуға қабілетті	қажетті ақпаратты	

11. Пререквизиттер: Неврология, психиатрия және наркология, инфекциялық аурулар, балалардың инфекциялық аурулары, травматология, хирургиялық аурулардың негіздері, акушерия, гинекология, балалар ауруларының негіздері.

12. Постреквизиты: «Жалпы тәжірибелік дәрігер бойынша» Интернатура

13. Литература

Основная:

Основная литература:

1. Государственная программа развития здравоохранения Республики Казахстан «Денсаулық» на 2021-2024 годы
2. Приказ МЗ РК от 30 ноября 2020 года № 225 «Об утверждении Правил оказания скорой медицинской помощи в Республике Казахстан».
3. Верткин А., Свешников К. Руководство по скорой медицинской помощи. Москва. - Издательство Э. – 2017. – 560 с.
4. Неотложная помощь в терапевтической клинике. Под ред. А.В. Гордиенко. – СпецЛит. – 2017. – 229 с.
5. Неотложная амбулаторно-поликлиническая кардиология: краткое руководство / В. В. Руксин. - 2-е изд. - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2016.- 255 с
6. Скорая медицинская помощь. Клинические рекомендации. Под ред. С.Ф. Багненко. - ГЭОТАР-Медиа. – 2018. – 896 с.

Дополнительная:

1. Скорая медицинская помощь. Клинические рекомендации. Под ред. С.Ф. Багненко. - ГЭОТАР-Медиа. – 2018. – 896 с.
2. Клинический протокол диагностики и лечения «Ишемический инсульт». Одобрено Объединенной комиссией по качеству медицинских услуг МЗ РК от «27» декабря 2016 года. Протокол №18.
3. Клинический протокол диагностики и лечения «Внутричерепное кровоизлияние». Одобрено Объединенной комиссией по качеству медицинских услуг МЗ РК от «25» мая 2017 года. Протокол №22.
4. Организация оказания скорой медицинской помощи вне медицинской организации. Методические рекомендации / С.Ф.Багненко, А.Г.Мирошниченко, И.П.Миннуллин, Н.Ф.Плавунов [и др.]. СПб.: [б. и.], 2015. - 46 с
5. Скорая медицинская помощь. Клинические рекомендации / под ред.: С.Ф. Багненко. - М.: [б. и.], 2015. -871 с.
6. Основы помощи при обширной травме: справочное издание: Д. Скиннер, П. Дрисколл 4-издание, 2018 МККК
7. Неотложная помощь у детей: справочник: пер. с нем. / - М. : Медпресс-информ, 2014.

1. Кафедра – акушерлік және гинекология
2. Білім беру деңгейі - бакалавриат
3. Білім бағдарламасы - 6В10102 «Педиатрия»
4. Курс – 4, кредиттер саны – 5, сағат саны – 150.
5. Элективті пән атауы – Акушерия

Мақсаты:

Акушерия саласындағы жиі кездесетін патологиялық акушерияның алдын алу және жүктілікті, босану мен босанудан кейінгі кезеңнің диагностикасы және алғашқы көмек көмек көрсетуді жүргізу бойынша білімдерін, жасай алу қабілеттерін, қалыпты және патологиялық акушериядағы тәжірибелік дағдылардың негізін қалыптастыру. Жүктілерге

және босанудан кейінгі науқастарға кеңес беруде және де тұлғааралық қатынаста коммуникативті дағдыларды жақсарту.

Пән мазмұны:

Қазақстан Республикасындағы фертильді жастағы әйелдердің денсаулығын қорғауды ұйымдастыру. Отбасын жоспарлау. Контрацепция әдістерін қолдануды бастауға және жалғастыруға арналған медициналық критерийлер. Сыртқы және ішкі акушерлік зерттеулерді жүргізу. Емханалық қызметтің әртүрлі деңгейлерінде физиологиялық жүктіліктің барлық кезеңдерін диспансерлік бақылау. Физиологиялық жүктілікті жүргізу және қабылдау.

Міндеттері:

1. Жиі кездесетін акушериялық жағдайлар мен гинекологиялық патологиялардың негізгі әйгіленуі жөнінде студенттерге заман талабына сай білім беру;
2. Жиі кездесетін акушериялық жағдайлар мен гинекологиялық ауруларда күттірмейтін көмек көрсетуді, бақылау жоспарын құруға және науқастарға қажетті күтім көрсетуге үйрету;
3. Акушерия және гинекологиялық бағыттағы мекемелерде нормативті құжаттарға сәйкес санитарлы – гигиеналық және эпидемияға қарсы тәртіпті сақтау және бақылауға үйрету;
4. Отбасын жоспарлау және контрацепция туралы науқастарға олардың жанұясына кеңес беруге үйрету;
5. Акушерия және гинекологиядағы жедел жағдайларда дәрігерге дейін көмек көрсетуге үйрету.

Пәнді таңдау негіздері:

ҚР әйелдердің денсаулығын қорғауды ұйымдастыру. Кез-келген мамандықтың дәрігері шұғыл жағдайларда көмек көрсетуі керек, бұл әсіресе ана мен ұрықтың өмірі дәрігердің жылдамдығы мен шеберлігіне байланысты болатын акушерияда өте маңызды. Акушерлік және гинекологиялық патологиясы болған кезде акушерлік-гинекологиялық мәртебесін ескере отырып, ауруларды емдеу; жүкті, босанатын, босанған әйелдерге шұғыл көмек көрсету.

Әйелдердегі аурулардың алдын-алудағы дәрігер рөлі, жүктілік пен босану ағымына әсері. Жүкті және босанған әйелдердегі ірінді-септикалық асқынулардың дамуындағы инфекция. Жүктіліктің қауіпті кезеңдері, эмбрион/ұрықтың даму кезеңдері; жүктілік кезінде әйелдің ағзасында болатын өзгерістер. Жүктіліктің асқынған ағымы (ерте токсикоз, гестоз, анемия, инфекция)

Оқытудың нәтижелері (құзыреттіліктер)

1) Білім және түсіну:

- акушерия және гинекология пәні мен міндеттері туралы білімдерін көрсетеді;

2) білім мен түсінушілікті қолдану

- акушерия және гинекологияда алғашқы медициналық көмек көрсету және зерттеу әдістерін меңгерген;

- Акушерлік және гинекологиядағы патологияның алдын алу және диспансерлеу дағдыларын меңгерген ;

3) пайымдау қалыптастыру

- алынған білімді жүктілік кезіндегі этиопатогенездің, клиниканың, асқынулардың және экстрагениталдық аурулардың ерекшеліктерін түсіну үшін пайдаланады;

- Акушерия бойынша алған теориялық білімдерін оларды интернатура деңгейінде одан әрі зерттеу үшін қолданады;;

4) коммуникативтік қабілеттер

- әр түрлі акушерлік жағдайларда әртүрлі адамдармен қарым-қатынас жасау кезінде қарым-қатынас дағдыларын көрсетеді;

- кәсіби мінез-құлықты көрсетеді-жауапкершілік, өнімділік, өзін-өзі бағалау, рефлексия;

5) оқу дағдылары немесе оқу қабілеті

- жаңа білім алуға дайындығы мен қабілетін көрсетеді;

Реквизитке дейінгі: Анатомия, физиология және патология.

Реквизиттен кейінгі: Акушерия және гинекологиядан интернатура

Әдебиеттер:

негізгі:

1. Дошанова А.М. Акушерия: оқулық. – Алматы: Эверо, 2014. – 640 бет – 30 экз.
2. Бодяжина И.И. Акушерство: учебник 1,2,3 том.- Эверо, 2015
3. Руководство по акушерству и гинекологии для фельдшеров и акушеров: под ред. В.Н.Прилепской, В.Е.Радзинского. – М., 2007. – 688 с.

қосымша:

1. Неотложная помощь в акушерстве и гинекологии: руководство / под ред. В. Н. Серова. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2011.
2. Кайлюбаева Г. Ж. Физиология беременности. Дородовой уход : учебно - методическое пособие / Г. Ж. Кайлюбаева, Г. Н. Баймусанова; МЗ РК - 2-ое издание - Карағанды : АҚНҰР, 2019. - 132 с

1. **Кафедра – акушерлік және гинекология**
2. **Білім беру деңгейі - бакалавриат**
3. **Білім бағдарламасы - 6В10102 «Педиатрия»**
4. **Курс – 4, кредиттер саны – 5, сағат саны – 150.**
5. **Элективті пән атауы – Балалар гинекологиясы**

Мақсаты:

Балалар гинекологиядағы жиі кездесетін патологиялық гинекологияның алдын алу және жас қыздар мен гинекологиялық науқастарды диагностикалау және жүргізу кезеңнің диагностикасы және алғашқы көмек көмек көрсетуді жүргізу бойынша білімдерін, жасай алу қабілеттерін, қалыпты және патологиялық гинекологиядағы тәжірибелік дағдылардың негізін қалыптастыру. Гинекологиялық патологиясы бар науқастарға кеңес беруде және де тұлғааралық қатынаста коммуникативті дағдыларды жақсарту.

Пән мазмұны:

Етеккірдің нейроэндокринді реттелуі. Гинекологиялық науқастарды зерттеу әйел жыныс жүйесінің спецификалық қызметтерін бағалау және жыныс мүшелерімен анатомиялық және функционалды қатынаста байланысты ағзалар қызметтерін зерттеу. Функционалды диагностика тесттері. Скрининг – әдістері. Гинекологиялық науқастардың жіктелуі, клиникасы, заманауи диагностика әдістері және емдеу принциптері.

Міндеттері:

1. Жиі кездесетін акушериялық жағдайлар мен гинекологиялық патологиялардың негізгі әйгіленуі жөнінде студенттерге заман талабына сай білім беру;
2. Жиі кездесетін акушериялық жағдайлар мен гинекологиялық ауруларда күттірмейтін көмек көрсетуді, бақылау жоспарын құруға және науқастарға қажетті күтім көрсетуге үйрету;
3. Акушерия және гинекологиялық бағыттағы мекемелерде нормативті құжаттарға сәйкес санитарлы – гигиеналық және эпидемияға қарсы тәртіпті сақтау және бақылауға үйрету;
4. Отбасын жоспарлау және контрацепция туралы науқастарға олардың жанұясына кеңес беруге үйрету;
5. Акушерия және гинекологиядағы жедел жағдайларда дәрігерге дейін көмек көрсетуге үйрету.

Пәнді таңдау негіздері:

ҚР әйелдердің денсаулығын қорғауды ұйымдастыру. Гинекология саласындағы жиі кездесетін патологиялық гинекологияның алдын алу және гинекологиялық науқастарды диагностикалау және жүргізу кезеңнің диагностикасы және алғашқы көмек көмек көрсетуді жүргізу бойынша білімдерін, жасай алу қабілеттерін, қалыпты және патологиялық гинекологиядағы тәжірибелік дағдылардың негізін қалыптастыру. Гинекологиялық

патологиясы бар науқастарға кеңес беруде және де тұлғааралық қатынаста коммуникативті дағдыларды жақсарту.

Оқытудың нәтижелері (құзыреттіліктер)

1) Білім және түсіну:

- акушерия және гинекология пәні мен міндеттері туралы білімдерін көрсетеді;

2) білім мен түсінушілікті қолдану

- акушерия және гинекологияда алғашқы медициналық көмек көрсету және зерттеу әдістерін меңгерген;

- Акушерлік және гинекологиядағы патологияның алдын алу және диспансерлеу дағдыларын меңгерген ;

3) пайымдау қалыптастыру

- алынған білімді жүктілік кезіндегі этиопатогенездің, клиниканың, асқынулардың және экстрагениталдық аурулардың ерекшеліктерін түсіну үшін пайдаланады;

- Акушерия бойынша алған теориялық білімдерін оларды интернатура деңгейінде одан әрі зерттеу үшін қолданады;;

4) коммуникативтік қабілеттер

- әр түрлі акушерлік жағдайларда әртүрлі адамдармен қарым-қатынас жасау кезінде қарым-қатынас дағдыларын көрсетеді;

- кәсіби мінез-құлықты көрсетеді-жауапкершілік, өнімділік, өзін-өзі бағалау, рефлексия;

5) оқу дағдылары немесе оқу қабілеті

- жаңа білім алуға дайындығы мен қабілетін көрсетеді;

Реквизитке дейінгі: Анатомия, физиология және патология.

Реквизиттен кейінгі: Акушерия және гинекологиядан интернатура

Әдебиеттер:

негізгі:

4. Дошанова А.М. Акушерия: оқулық. – Алматы: Эверо, 2014. – 640 бет – 30 экз.
5. Бодяжина И.И. Акушерство: учебник 1,2,3 том.- Эверо, 2015
6. Руководство по акушерству и гинекологии для фельдшеров и акушерок: под ред. В.Н.Прилепской, В.Е.Радзинского. – М., 2007. – 688 с.

қосымша:

1. Неотложная помощь в акушерстве и гинекологии: руководство / под ред. В. Н. Серова. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2011.
2. Кайлюбаева Г. Ж. Физиология беременности. Дородовой уход : учебно - методическое пособие / Г. Ж. Кайлюбаева, Г. Н. Баймусанова; МЗ РК - 2-ое издание - Карағанды : АҚНҰР, 2019. - 132 с

1. Кафедра: Микробиология, вирусология және иммунология

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім бағдарламасы: 6В10102 «Педиатрия»

4. Курс: 5

5. Элективті пән атауы: Вакцинопрофилактика

6. Кредит саны: 4 кредит (120 сағат)

7. Мақсаты: білім алушыларды инфекцияға қарсы иммунитет бойынша заманауи ғылыми әзірлемелермен, вакцинация күнтізбесіне енгізілген иммунобиологиялық препараттардың сипаттамасымен, вакциналарды сақтау және тасымалдау, егу жұмыстарын ұйымдастыру, вакцинаның алдын алуды эпидемиологиялық қадағалау және вакцинацияның құқықтық мәселелерімен таныстыру. Дәлелді медицина негізінде медициналық ақпаратты талдау және ұсыну, ғылыми зерттеулерге қатысу, халықтың денсаулығын сақтауға бағытталған жаңа әдістерді енгізу қабілетін дамыту.

8. Міндеттері:

- Адам өмірінің сапасын жақсарту;
- Жұқпалы аурулардан болатын өлім мен мүгедектікті азайту;
- Жұқпалы аурулардың алдын алу, таралуын шектеу және жою;
- Өмір сүру ұзақтығының арттыру.

9. Пәннің мазмұны. Вакциналардың түрлері. Вакциналардың классификациясы. Иммунологиялық препараттарды өндіру. Инфекция көздері. Инфекцияның таралу механизмдері. Ұлттық вакцинация күнтізбесі. Вакцинаның үйлесімділігі. Ұлттық профилактикалық вакцинация күнтізбесіне қосымша вакцинация үшін қолданылатын иммунологиялық препараттар. Вакцинация кезіндегі әрекет алгоритмі. Вакцинация кезіндегі қарсы көрсеткіштер мен жағымсыз құбылыстар. Қазақстан Республикасы азаматтарының иммундау саласындағы құқықтары мен міндеттері. Вакцинациядан кейінгі асқынуларды тіркеу, тексеру және алдын алу. Жедел иммунопрофилактика бойынша ұсыныстар. Эпидемияға қарсы вакциналардың алдын алу.

10. Пәнді таңдау негіздері: Вакциналық профилактика – профилактикалық егу арқылы жұқпалы аурулардың алдын алу, таралуын шектеу және жою мақсатында жүргізілетін шаралар жүйесі. Қазақстан Республикасының аумағында барлық егулер профилактикалық егулердің ұлттық күнтізбесіне сәйкес жүргізіледі. Профилактикалық егулердің ұлттық күнтізбесі – бұл адамды инфекциядан барынша толық қорғауға мүмкіндік беретін балалар мен ересектер үшін белгілі бір жаста жүргізілетін міндетті екпелердің схемасы. Жыл сайын инфекциялық агенттердің бактерияға қарсы препараттарға және басқа препараттарға төзімділігі артады, сондықтан емдеу қиынға соғады. Көптеген инфекциялар найзағай жылдамдығымен жүреді және өлімге немесе мүгедектікке әкелуі мүмкін. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметі бойынша, жыл сайын әлемде 12 миллионнан астам бала қайтыс болады, бұл өлімнің 2/3 бөлігі вакцина арқылы алдын алуға болатын аурулардан болады.

11. Оқыту нәтижелері:

ОН 1: тиімді және қауіпсіз вакцинациялау жағдайларын ұйымдастыру;

ОН 2: вакцинацияның қажеттілігін және вакцинамен алдын алудың құқықтық негіздерін түсіну;

ОН 3: вакцинамен алдын алу саласында ұзақ мерзімді жоспарлау және нәтижелерді өңдеу әдістерін меңгеру;

ОН 4: дәлелді медицина тұрғысынан аналитикалық жалпылау және деректерді талдау дағдыларын меңгеру.

12. Пререквизиттер: адамның физиологиялық процестерін құрылымдық ұйымдастыру, микробиология және иммунология;

13. Постреквизиттер: жұқпалы аурулар клиникалық иммунология және микробиологиямен.

14. Әдебиеттер:

1. Жалпы иммунология: оқулық. Сейтханова Б.Т. Алматы: Эверо 2014. – 160 бет.

2. Медициналық микробиология, вирусология және иммунология : оқулық. 2 томдық. 1 том / қазақтіліне ауд. Қ. Құдайбергенұлы ; ред. В. В. Зверев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. – 416 бет.

3. Медициналық микробиология, вирусология және иммунология: оқулық. 2 томдық. 2 том / қаз. тіл. ауд. Қ. Құдайбергенұлы. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 480 бет.

4. Жалпы иммунология: Оқулық / Ә.Ә. Шортанбаев, С.В. Кожанова. – Алматы, 2008. – б. 452

5. Климов В.В. Основы иммунологии: учебное пособие. – Томск, Изд-во СибГМУ, 2017. – 169 с.

6. Хаитов Р.М., Игнатъева Г.А., Сидорович И.Г. Х19 Иммунология: Учебник. — М.: Медицина, 2000. — 432 с.
7. Л. К. Решетникова. Иммунология. – Благовещенск, 2019. 176 с.
8. Вакцинопрофилактика: учеб. пособие с симуляц. курсом / Н.И. Брико [и др.]. – М.: ГЭОТАРМедиа, 2017. - 144с.
9. Эпидемиология и вакцинопрофилактика гриппа в условиях COVID-19: учебное пособие / М.П. Костинов, Е.Г. Симонова, Н.Н. Филатов. - Москва: ГЭОТАР-МЕДИА, 2021. - 112С.
10. ОСНОВЫ ВАКЦИНОПРОФИЛАКТИКИ У ДЕТЕЙ: РУКОВОДСТВО ДЛЯ ВРАЧЕЙ / Д. Ю.ОВСЯННИКОВ, О.В. ШАМШЕВА, Л.Г. КУЗЬМЕНКО, Т.Ю. ИЛЛАРИОНОВА. - МОСКВА: ГЭОТАР-МЕДИА, 2021. - 120С.
11. СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ВАКЦИНОПРОФИЛАКТИКЕ У ДЕТЕЙ: УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ ДЛЯ СТУДЕНТОВ ПЕДИАТРИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА / Н.А. БЕЛЫХ [И ДР.]; ФГБОУ ВО РЯЗГМУ МИНЗДРАВА РОССИИ. - РЯЗАНЬ: ОТСИОП, 2018. - 164С.
12. ВАКЦИНОПРОФИЛАКТИКА В АЛЛЕРГОЛОГИИ И ИММУНОЛОГИИ: ПРАКТИЧЕСКОЙ РУКОВОДСТВО / Н.Ф. СНЕГОВА, Р.Я. МЕШКОВА, М.П. КОСТИНОВ, О.О. МАГАРШАК -М.: ГЭОТАР-МЕДИА, 2011.
13. ВАКЦИНЫ И ВАКЦИНАЦИЯ: НАЦИОНАЛЬНОЕ РУКОВОДСТВО / ПОД РЕД. В.В. ЗВЕРЕВА, Б.Ф. СЕМЕНОВА, Р.М. ХАИТОВА. - М.: ГЭОТАР-МЕДИА, 2011. - 880С.
14. ВАКЦИНЫ И ВАКЦИНАЦИЯ. НАЦИОНАЛЬНОЕ РУКОВОДСТВО. КРАТКОЕ ИЗДАНИЕ / ПОД РЕД. В.В. ЗВЕРЕВА, Р.М. ХАИТОВА. - М.: ГЭОТАР-МЕДИА, 2014. - 640С.

1. Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы
2. Білім беру деңгейі: бакалавриат
3. Білім бағдарламалары: «**Педиатрия**»
4. Курс: 5
5. Элективті пән атауы: «**Клиникалық фармакология**»
6. Кредит саны: 4
7. Мақсаты: студенттерде клиникалық ойлау дағдыларын, ересектер мен балаларда ішкі аурулардың негізгі синдромдарында дәрілік препараттарды таңдау дағдыларын қалыптастыру.
8. Міндеттері:
 - балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, дәрілік құралдарды дозалау режимін үйрету;
 - балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, дәрілік құралдардың жанама әсерлерін болжауға үйрету;
 - балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып дәрілік құралдардың болуы мүмкін бір-бірімен әсерлесуін бағалауды үйрету.
9. Пән мазмұны: Клиникалық фармакология - бұл дәрілерді клиникалық қолданудың тиімділігі мен қауіпсіздігін арттыру мақсатында дәрілердің адам ағзасына әсерін ғылыми түрде зерттейтін медициналық пән. Клиникалық фармакологияның негізгі бөлімдері фармакодинамика - дәрілік субстанцияның әсер етуінің жиынтығын және оның әсер ету механизмдерін; фармакокинетика - дәрілік заттардың енгізілу, таралу, биотрансформация және ағзадан шығарылу жолдарын зерттейді. Дәрілердің жанама әсерлерін, әсерінің науқастың жынысына, жасына, оларды бірге қолданғанда өзара әсерлесуіне байланыстығын оқытады.
10. Пәнді таңдау негіздері: Клиникалық фармакология дәрі-дәрмектердің сау және науқас адам ағзасымен әрекеттесуін зерттейтін, фармакологиялық препараттардың әсерін клиникалық жағдайда зерттеудің принциптері мен әдістерін жасайтын және фармакотерапияның ғылыми негізі болып табылатын ғылым. Клиникалық фармакологияны

білу дәрігерге тиімді және қауіпсіз дәрі-дәрмектерді таңдау принциптерін қолдану қажеттілігіне байланысты өте қажет.

11. Оқыту нәтижелері:

Білімдер (когнитивтік сфера)	Біліктері мен дағдылары (психомоторлық сфера)	Жеке тұлғалы және мамандық компетенциялар (қатынастар)
-дәрілердің фармакокинетикасы мен фармакодинамикасының ерекшеліктерін, белгілі бір науқастың өмір сапасын бағалау әдістерін біледі. -дәрілердің негізгі жағымсыз әсерлерінің қауіпті факторлары мен клиникалық сипатын біледі; -адам ағзасының патология-лық және физиологиялық көрсеткіштеріне байланысты дәрілерді дозалаудың негізгі ұстанымдарын біледі; - дәрілердің бір –бірімен әсерлесуінің түрлерін біледі; - тұрғындарға медициналық көмек көрсетуге қатысты клиникалық ұсыныстарды (емдеу хаттамаларын) біледі.	- науқастардың жас ерекшеліктері мен патологиялық жағдайын ескере отырып, препараттарға таңдау жасай алады, оңтайлы дозалау режимін анықтауды біледі; - дәрілік түрді, дозасын, қабылдау жиілігін және қолдану ұзақтығын таңдай біледі; -дәрілердің жанама әсерлерінің қаупін бақылай және болжай алады; - жанама әсерлерінің алдын-алу және түзету әдістерін қолдана біледі; - ауруларды диагностикалаудың емдеудің және диагности-калаудың клиникалық хатта-масын біледі; -дәрілердің ағзаға фармакологиялық әсерінің жиынтығы бойынша дәрілердің әсеріне талдау жасауды біледі.	- <i>клиника жағдайында пациенттермен (балалар мен ересектерде) коммуникация ұстанымдары туралы дағдылар және жеке өзінің білімі мен пайымдаулары туралы хабарлай алады;</i> - <i>мамандарға да, маман еместерге ақпаратты, идеяларды, мәселелер мен шешімдерді айта алады.</i> - емдеу хаттамасына сүйене отырып дәрілік формулярға дәлелдер келтіре алады; - клиникалық көріністі ескере отырып, балаларды емдеу жоспарын жасайды.

12. Пререквизиттер: Фармакология-1, Фармакология-2.

13. Постреквизиттер: Жалпы дәрігерлік тәжірибе-1, Жалпы дәрігерлік тәжірибе-2

14. Әдебиет:

Негізгі:

1. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш. С. Калиева., Н. А. Минакова . - Алматы : Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш. С. Калиева, Н. А. Симохина. - Алматы :Эверо, 2016. - 288 с.
3. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия. 1-кітап :оқулық / Н. Ж. Орманов, Л. Н. Орманова. – Шымкент : ЮКГФА, 2012. - 500 бет.с.
4. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н. Ж. Орманов, Л. Н. Орманова. - Шымкент : ОҚМФА, 2012. - 416 бет.с.

Қосымша:

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы:Эверо, 2016. - 184 б. с.
2. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н. Ж. Орманов [ж/б] ;ҚРденсаулықсақтаужәнеәлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент : ОҚМФА, 2015. - 216 бет с.

3. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.:оқу құралы/ Н.Ж.Орманов, Г.Ж.Садырханова. 2013.
4. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электрондық ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс] : учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM) : ил
3. Петров, В. И. Клиническая фармакология и фармакотерапия в реальной врачебной практике мастер- класс [Электронный ресурс] : учебник / В. И. Петров. - Электрон.текстовые дан. (63,5 МБ). - М. : Издательская группа "ГЭОТАР- Медиа", 2015. - 880 с. эл. опт. диск (CD-ROM).
4. Харкевич, Д. А. Фармакология [Электронный ресурс] : учебник / Д. А. Харкевич. - 10-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (62,1 МБ). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2015. - 752 с. эл. опт.диск (CD-ROM).

1. Кафедра: Микробиология, вирусология және иммунология

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім бағдарламасы: «Педиатрия»

4. Курс: 5

5. Элективті пән атауы: Вакцинопрофилактика

6. Кредит саны: 4 кредит (120 сағат)

7. Мақсаты: білім алушыларды инфекцияға қарсы иммунитет бойынша заманауи ғылыми әзірлемелермен, вакцинация күнтізбесіне енгізілген иммунобиологиялық препараттардың сипаттамасымен, вакциналарды сақтау және тасымалдау, егу жұмыстарын ұйымдастыру, вакцинаның алдын алуды эпидемиологиялық қадағалау және вакцинацияның құқықтық мәселелерімен таныстыру. Дәлелді медицина негізінде медициналық ақпаратты талдау және ұсыну, ғылыми зерттеулерге қатысу, халықтың денсаулығын сақтауға бағытталған жаңа әдістерді енгізу қабілетін дамыту.

8. Міндеттері:

- Адам өмірінің сапасын жақсарту;
- Жұқпалы аурулардан болатын өлім мен мүгедектікті азайту;
- Жұқпалы аурулардың алдын алу, таралуын шектеу және жою;
- Өмір сүру ұзақтығының арттыру.

9. Пәннің мазмұны. Вакциналардың түрлері. Вакциналардың классификациясы. Иммунологиялық препараттарды өндіру. Инфекция көздері. Инфекцияның таралу механизмдері. Ұлттық вакцинация күнтізбесі. Вакцинаның үйлесімділігі. Ұлттық профилактикалық вакцинация күнтізбесіне қосымша вакцинация үшін қолданылатын иммунологиялық препараттар. Вакцинация кезіндегі әрекет алгоритмі. Вакцинация кезіндегі қарсы көрсеткіштер мен жағымсыз құбылыстар. Қазақстан Республикасы азаматтарының иммундау саласындағы құқықтары мен міндеттері. Вакцинациядан кейінгі асқынуларды тіркеу, тексеру және алдын алу. Жедел иммунопрофилактика бойынша ұсыныстар. Эпидемияға қарсы вакциналардың алдын алу.

11. Пәнді таңдау негіздері: Вакциналық профилактика – профилактикалық егу арқылы жұқпалы аурулардың алдын алу, таралуын шектеу және жою мақсатында жүргізілетін шаралар жүйесі. Қазақстан Республикасының аумағында барлық егулер профилактикалық егулердің ұлттық күнтізбесіне сәйкес жүргізіледі. Профилактикалық егулердің ұлттық күнтізбесі – бұл адамды инфекциядан барынша толық қорғауға мүмкіндік беретін балалар

мен ересектер үшін белгілі бір жаста жүргізілетін міндетті екпелердің схемасы. Жыл сайын инфекциялық агенттердің бактерияға қарсы препараттарға және басқа препараттарға төзімділігі артады, сондықтан емдеу қиынға соғады. Көптеген инфекциялар найзағай жылдамдығымен жүреді және өлімге немесе мүгедектікке әкелуі мүмкін. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметі бойынша, жыл сайын әлемде 12 миллионнан астам бала қайтыс болады, бұл өлімнің 2/3 бөлігі вакцина арқылы алдын алуға болатын аурулардан болады.

11. Оқыту нәтижелері:

ОН 1	Балалардың неғұрлым кең таралған ауруларын диагностикалау, емдеу, динамикалық бақылау үшін жалпы қабылданған, дамып келе жатқан және үнемі жаңартылып отыратын білімді қоса алғанда, биомедициналық, клиникалық, эпидемиологиялық және әлеуметтік-психологиялық ғылымдар саласындағы білімді практикада қолданады.
ОН 7	Вакцинаның алдын алуды жүзеге асырады және бақылайды, профилактикалық және сауықтыру іс-шараларын жоспарлы, балалар мен жасөспірімдерге сараптамалық, оңалту бағдарламаларын жүргізеді.
ОН 11	Ақпараттық технологияларды меңгерген, өз біліктілігі шеңберінде жаңа тәсілдерді енгізу үшін денсаулық сақтау саласындағы ақпаратты тиімді пайдаланады.

12. Пререквизиттер: адамның физиологиялық процестерін құрылымдық ұйымдастыру, микробиология және иммунология;

13. Постреквизиттер: жұқпалы аурулар клиникалық иммунология және микробиологиямен.

14. Әдебиеттер:

1. Жалпы иммунология: оқулық. Сейтханова Б.Т. Алматы: Эверо 2014. – 160 бет.
2. Медициналық микробиология, вирусология және иммунология : оқулық. 2 томдық. 1 том / қазақтіліне ауд. Қ. Құдайбергенұлы ; ред. В. В. Зверев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. – 416 бет.
3. Медициналық микробиология, вирусология және иммунология: оқулық. 2 томдық. 2 том / қаз. тіл. ауд. Қ. Құдайбергенұлы. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 480 бет.
4. Жалпы иммунология: Оқулық / Ә.Ә. Шортанбаев, С.В. Кожанова. – Алматы, 2008. – б. 452
5. Климов В.В. Основы иммунологии: учебное пособие. – Томск, Изд-во СибГМУ, 2017. – 169 с.
6. Хайтов Р.М., Игнатъева Г.А., Сидорович И.Г. Х19 Иммунология: Учебник. — М.: Медицина, 2000. — 432 с.
7. Л. К. Решетникова. Иммунология. – Благовещенск, 2019. 176 с.
8. Вакцинопрофилактика: учеб. пособие с симуляц. курсом / Н.И. Брико [и др.]. – М.: ГЭОТАРМедиа, 2017. - 144с.
9. Эпидемиология и вакцинопрофилактика гриппа в условиях COVID-19: учебное пособие / М.П. Костинов, Е.Г. Симонова, Н.Н. Филатов. - Москва: ГЭОТАР-МЕДИА, 2021. - 112С.
10. ОСНОВЫ ВАКЦИНОПРОФИЛАКТИКИ У ДЕТЕЙ: РУКОВОДСТВО ДЛЯ ВРАЧЕЙ / Д. Ю.ОВСЯННИКОВ, О.В. ШАМШЕВА, Л.Г. КУЗЬМЕНКО, Т.Ю. ИЛЛАРИОНОВА. - МОСКВА: ГЭОТАР-МЕДИА, 2021. - 120С.
11. СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ВАКЦИНОПРОФИЛАКТИКЕ У ДЕТЕЙ: УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ ДЛЯ СТУДЕНТОВ ПЕДИАТРИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА / Н.А. БЕЛЫХ [И ДР.]; ФГБОУ ВО РЯЗГМУ МИНЗДРАВА РОССИИ. - РЯЗАНЬ: ОТСИОП, 2018. - 164С.
12. ВАКЦИНОПРОФИЛАКТИКА В АЛЛЕРГОЛОГИИ И ИММУНОЛОГИИ: ПРАКТИЧЕСКОЙ РУКОВОДСТВО / Н.Ф. СНЕГОВА, Р.Я. МЕШКОВА, М.П. КОСТИНОВ, О.О. МАГАРШАК -М.: ГЭОТАР-МЕДИА, 2011.
13. ВАКЦИНЫ И ВАКЦИНАЦИЯ: НАЦИОНАЛЬНОЕ РУКОВОДСТВО / ПОД РЕД. В.В. ЗВЕРЕВА, Б.Ф. СЕМЕНОВА, Р.М. ХАЙТОВА. - М.: ГЭОТАР-МЕДИА, 2011. - 880С.

14. ВАКЦИНЫ И ВАКЦИНАЦИЯ. НАЦИОНАЛЬНОЕ РУКОВОДСТВО. КРАТКОЕ ИЗДАНИЕ / ПОД РЕД. В.В. ЗВЕРЕВА, Р.М. ХАЙТОВА. - М.: ГЭОТАР-МЕДИА, 2014. - 640С.